

Förkrossande nederlag för Viktor Orbán

Den högerextreme ungerske presidenten, favorit i både Vita huset och Kreml, led ett svidande nederlag i det ungerska presidentvalet. Det är också ett bakslag för extremhögern i Europa.

Men många frågetecken omger även hans överman Péter Magyar, som är en konservativ invandrarfientlig nationalist.

← Orbán och Magyar →

Nedan följer två artiklar som analyserar valresultatet utifrån olika utgångspunkter.

Viktor Orbáns ungerska modell har fallit sönder

David Broder, *Jacobin*, 13 april 2026

Ungerns ledare Viktor Orbán kombinerade prat om att försvara Ungerns traditioner med löften om framgångar. När han inte längre gav arbetarna goda nyheter om ekonomin, räckte inte budskapet om kulturkrig för att rädda honom. – *Jacobins* redaktionella kommentar.

* * *

I en reaktion på nyheten om Victor Orbáns nederlag i söndagens [12 april] val i Ungern, hävdade många av hans beundrare att han trots allt hade gjort ett bra jobb. Ordföranden för Nationell samling i Frankrike, Jordan Bardella, skrev att Orbán hade ”lett Ungerns ekonomiska återhämtning, främjat en familjepolitik som hjälpte till att bibehålla födelsetalen, och försvarade sitt land och Europas gränser mot migration”. Den nederländske nationalistledaren Geert Wilders vidhöll att Orbán var ”den ende ledaren med stake i EU”. För andra bevisades hans demokratiska anda av det faktum att han hade medgivit sitt nederlag.

Många redogörelser koncentrerar sig på Orbáns auktoritära grepp om makten, både när han skrev om statens grundlag och när han fyllde konstitutionsdomstolen. Hans parti, Fidesz’, inflytande över offentliga medier och utbildningssystemet var också ett viktigt verktyg för att forma opinionen.

Ändå säger oss det faktum att Orbán nu har drivits bort vid valurnorna att han hade förlitat sig på ett mer strukturellt stöd som nu har uttömts. Samtidigt som valdeltagandet steg kraftigt i söndags minskade hans Fidesz från 3,1 till 2,3 miljoner röster.

I en artikel inför valet¹ skrev jag om Orbáns löfte om ett ”på arbete baserat samhälle” och en ekonomi baserad på att skapa jobb. Efter den ekonomiska krisen 2008 hävdade han att ungrarna skulle bli mer självständiga om de sattes i arbete än om de var beroende av lån eller socialbidrag. Vid möten inför söndagens val talade Orbán om att antalet jobb hade ökat med mer än 1 miljon sedan han återkom till makten 2010 (enligt officiella data var ökningen mer omkring 720.000). Men om det enligt denna indikator gjordes snabba framsteg före valet 2022, så har det sedan dess bromsat in sorgligt mycket.

Covid19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina undergrävde den sociala överenskommelse som Orbáns ekonomi byggde på. Medan Orbáns retorik efter krisen 2008 fokuserade på att återta ”suveräniteten”, så var, som Dávid Karas poängterar, Ungerns plan för arbeten beroende av direkta utländska investeringar, från tyska biltillverkare till kinesiska batteriföretag.

Regeringens politik stärkte inte stärka arbetarnas rättigheter, utan arbetade för att skapa arbetskraft med låga löner som var attraktiva för privata, multinationella investerare. Denna modell var känslig för globala chocker, alltifrån EU:s (men också Trumps) påtryckningar för att bryta banden till rysk gas till USA/Israels mer nyliga krigshetsande.

Övergripande ekonomiska data är inte den enda nyckeln för att förstå Orbáns nederlag. Det faktum att den slutgiltiga segraren, Péter Magyar, ursprungligen kom från Orbáns parti Fidesz, innan han hjälpte till att avslöja en av dess stora skandaler (statens mörkläggning av sexuella övergrepp mot barn) visar också hur partiets moraliska auktoritet hade fallit sönder.

Icke desto mindre kan Orbáns uppgång och nedgång, i sina mest grundläggande termer, inskränkas till parametrar som också är användbara för att förstå andra sammanhang, och till och med trumpismen. Denne högerman byggde en ny valkoalition som sträckte sig över medel- och arbetarklasserna, och till och med omfattade en stor väljargrupp från etniska minoriteter, men till slut hade han gjort slut på dessa anhängares tilltro till honom.

Utländska beundrare

För Orbáns internationella beundrare betydde resultaten mindre än historien bakom dem. Hans verbala angrepp mot ”globalister” och påståenden att försvara suveräniteten mot nyliberalismen gav deras egen kamp en hjältehistoria. Det var en civiliserande berättelse om mörka hot mot västvärlden och försvaret mot dem.

Vid konservativa träffar som NatCon-möten, som stöddes av till Budapest anslutna tanke-smedjor, imponerade Orbán på utländska åhörare genom att framställa sig som en David som kämpade mot de globalistiska Goliaterna – George Soros, eller ”kulturmarxismen”, eller till och med själva finansvärlden. Orbán ville utkämpa 1989 års antikommunistiska revolution på nytt, och erbjöd andra högermän en plats vid sin sida.

Var Ungern en konservativ utopi? Orbánismens anhängare blev lätt imponerade av anslags-tavlor på Budapests flygplats som förkunnade Ungerns familjevänliga politik och hur säkert stadens centrum var. Att besöka turistdistrikten i huvudstaden (som sedan 2019 kontrollerades av en grön, oppositionell borgmästare) gav alltid en begränsad förståelse av orbánismen. Byggnadsboomen och ett ökande antal jobb för romer gjorde förvisso mer för Orbáns stöd än studenter som sporrades av den konservative ideologen Roger Scruton. I praktiken gjorde den

¹ Se ”[In Hungary’s Steel City, Layoffs Hurt Orbán’s Appeal](#)”, *The Nation*, 8 april 2026.

berömda politiken för att stimulera barnafödande, som skattelättnader för arbetande familjer, inte särskilt mycket för att bromsa födelsetalens långsiktiga nedgång.

Inför detta val verkade det som om kulturkriget var det enda Orbán hade kvar, och det räckte för att få stöd från Donald Trump och J D Vance. Frågor som den offentliga sjukvårdens usla tillstånd och omsvängningen av de ekonomiska trender som Orbán tidigare skröt om blev bara pinsamma för den påstådda starke mannen.

Försöken att utmåla Magyar som ett verktyg för Europakommissionen och Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj kanske har samlat Fidesz' partitrogna, men synbarligen var det långt från de bekymmer som motiverade huvuddelen av väljarna.

Men Orbáns misslyckade försök att demonisera Magyar som en farlig radikal pekar också på en annan sida av detta resultat: den parlamentariska svängningen utgör inte någon drastisk förändring av de politiska uppfattningarna. Magyar är konservativ, och höll sig i sin kampanj nära många av Fidesz' egna löften, i synnerhet avseende välfärdspolitik och invandring. Relationerna till EU utgör en mer uppenbar sväng, inte så mycket för att Orbán var mot blockets sväng till ökade vapenutgifter (som han inte var) utan i den mån han ofta bromsade EU:s hjälp till Ukraina.

Magyars framgång skulle kunna tas till intäkt för ett argument som denna tidskrift alltid har avvisat i ett amerikanskt sammanhang: att det enda sättet att besegra Orbáns hårda höger var att framstå som ett måttfullt, kompetent alternativ i mitten. Under den långa uppbyggnaden till dessa val lyckades Magyarars mitten-högerparti Tisza vika det liberala vänsterutrymmet till sig själv, och på samma gång distansera sig från konflikter som Prideparaden i Budapest. Magyar intog också en starkt invandringsfientlig linje. Orbánismen hade erbjudit sina väljare en väg till medelklassvälstånd, och det var i samma anda många av dem vände sig till Tisza.

Men Orbáns tidigare framgångar visar också gränserna för detta centristiska förhållningssätt. Likt andra nutida högerpopulistiska krafter vann Fidesz när det utvidgade sin bas med löften om ekonomisk pånyttfödelse. När Orbánismen påstod sig besegra nyliberalismen och öka antalet jobb, så fungerade det på grund av de socialdemokratiskt ledda krisregeringarnas och deras centristiska allierades misslyckanden. Magyar vann inte bara på grund av att han verkade mer kompetent, utan också på grund av att Orbáns alternativa modell med en "ekonomi baserad på arbete" hade prövats tills den var uttömd.

En del ungerska socialister som jag talade med under denna kampanj var inte så pigga på att tvingas rösta på det mindre onda men var hänförda över Orbáns nederlag. Magyarars makt-tillträde erbjuder varken förändringar över en natt, eller ens löften om det: de globala chocker som hjälpte till att döda Orbáns modell kommer snarare att bli sämre än bättre, och det verkar osannolikt att detta nederlag kommer att tygla Trump.

Det vi fick var åtminstone en bild av hur ihålig den "arbetarvänliga" konservatismen är, och ett slag mot en av dagens nationalistiska internationals viktigaste centrum.

Översättning: Göran Källqvist

Orbán's fall. Bokslut över sexton år av illiberalism

Adam Novak² & Stéfanie Prezioso, *Europe Solidaire Sans Frontières*, 13 april 2026
(även i *Links International Journal of Socialist Renewal* och *International Viewpoint*)

Parlamentsvalet i Ungern den 12 april innebar slutet för sexton års oavbrutet styre under Viktor Orbán. Péter Magyar's Tisza [*Tisztelet és Szabadság* – Respekt och Frihet] fick en supermajoritet med 138 platser av 199 [I andelen röster blev det jämnare – 52 procent för Tisza, men det ungerska valsystemet gynnar segraren kraftigt mandatmässigt]. Nederlaget för Fidesz förklaras av rättskandaler, trötthet på diskursen om identitet, generationsmotsättningar och de konkreta konsekvenserna av frysta EU-fonder.

Här intervjuas Adam Novak av Stéfanie Prezioso. Han analyserar Orbán-regimens strukturella dynamik. Han framhåller begreppet om en postkommunistisk maffiastat som förre liberala ministern Bálint Magyar³ etablerade: den bygger inte på vanlig korruption i samverkan med en nedbruten rättsstat, utan om att staten som sådan blivit kriminell tack vare de två tredjedels majoritet Orbán erhöill 2010. Han analyserar Ungerns roll som ”validering av ett koncept” för den nationalistiska högern internationellt – och värderar de olika effekterna av Orbán's nederlag för Donald Trump, Vladimir Putin, europeiska extremhögerpartier och Slovakiens premiärminister Robert Fico.

Intervjun behandlar vidare vad segern för Tisza inte betyder. Péter Magyar har inget alternativt samhällsprojekt: i Europaparlamentet röstade hans parti mot vapenleveranser till Ukraina och har inte svarat på fackföreningarnas kravlista före valet. Vänstern hamnar helt utanför det nya parlamentet. Det länge dominerande Ungerska socialistpartiet (MSZP) har fått betala för omvändelsen till nyliberalism med förlust av det organiska bandet till arbetarklassen. De sociala krav som varit Orbánismens bränsle i sexton år – mer i form av anti-västlig hållning än pro-rysk – har inte lösts av regeringsskiftet.

Hur skulle du beskriva det maktsystem Orbán infört under sina sexton år vid makten? En del kallar det system som så erhårt gynnats av presidentklanen för ”maffiakapitalism”, andra om ”neo-rojalism”?

Den tidigare liberala ministern Bálint Magyar betecknar det som en postkommunistisk maffiastat. Det handlar inte om vanlig korruption i samverkan med en nedbruten rättsstat, utan om att staten själv blivit kriminell. Offentliga tillgångar, medierna och rättsväsendet har systematiskt utnyttjats till förmån för ett nätverk av klaner runt premiärministern. Mellan 3,2 och 5,5 miljarder euro har gått till en snäv krets knuten till regimen, framför allt ledd av de bolag som tillhör Lőrinc Mészáros⁴, den oligark som står Orbán närmast.

Illiberal demokrati är det begrepp Orbán själv lanserade 2014 innan han föredrog formeln kristdemokrati, Freedom House⁵ har betecknat Ungern som ett bara delvis fritt land. Det som är specifikt med Ungern är metoden: institutionerna kunde man lägga under sig på parlamentarisk väg, tack vare den två tredjedels majoritet man uppnådde 2010, utan någon statskupp.

² Adam Novak är redaktör för *Europe Solidaire Sans Frontières* och baserad i Bratislava

³ Bálint Magyar (född 1952) är en ungersk politiker och akademiker, utbildningsminister i de socialistisk-liberala koalitionsregeringarna 1996-1998 och 2002-2006. Hans bok *Post-Communist Mafia State: The Case of Hungary* (Central European University Press, 2016) är den viktigaste systematiska analysen av Orbán's regim. Ej släkt med Péter Magyar, grundare av Tiszapartiet och landets kommande premiärminister.

⁴ Lőrinc Mészáros (f 1966), barndomsvän och fotbollskompis till Orbán, blev mellan 2010 och 2026 en av de rikaste i Ungern genom offentliga kontrakt och EU-fonder till hans bolag inom bygg-, energi- och mediasektorn.

⁵ Freedom House är en amerikansk NGO som publicerar ett årligt globalt index över politiska och medborgerliga rättigheter. Att Ungern klassats som ”delvis fritt” innebär att landet har betydande underskott beträffande samlad demokrati samtidigt som en fasad av fria val upprätthålls.

Det är just detta som gjort den ungerska modellen möjlig att exportera – men också något som perfekt kan tjäna hårdföra liberaler i den nya regeringen.

Hur lyckades Orbán få rollen som outhärlig referens för den internationella yttersta högern, från USA till Italien? Vad kan valnederlaget innebära för Orbáns ryska, europeiska och amerikanska ”vänner”? Vad blir de direkta följderna för Robert Ficos ytterhöger i Slovakien?

Den mest adekvata formuleringen har den tjeckiske journalisten Jan Belicek⁶ svarat för: det Pinochet var för nyliberalerna var Orbán för de kristna nationalisterna – en ”validering av ett koncept”. Pinochet visade att det nyliberala programmet kunde införas mot demokratiskt motstånd innan det blev politiskt tillämpligt på andra håll. Orbán visade att ett liberalt demokratiskt system går att urholka inifrån, utan någon statskupp, samtidigt som den demokratiska fasaden bibehålls medan pressen, rättsväsendet, universiteten och de demokratiska spelreglerna neutraliseras.

Vad de ultra-konservativa i USA beundrade i Orbáns Ungern var den obevekliga krigföringen mot progressivt tänkande, erövringen av statsapparaten, avvecklingen av rättsstaten och etablerandet av ett politiskt klimat där oppositionen blev mer eller mindre chanslös. Dvs exakt vad de skulle vilja upprepa hemmavid.

Nederlaget för Orbán får olika konsekvenser för olika aktörer. För Trump och Vance innebär det förlusten av den bästa bundsförvanten inom EU – den som stoppat kollektiva beslut om Ukraina, som det lån på 90 miljarder euro som Orbán lade in sitt veto mot. För Putin innebär det förlusten av den mest fogliga regeringen i Europa vad gäller energi och sanktioner. För partier inom yttersta högern i Europa att modellen inte är helt trygg att använda i valsammanhang.

Slovariens premiärminister Robert Fico jublar inte över Orbáns nederlag. Men Fico har inte byggt sin politiska existens som någon direkt kopia av den ungerska modellen: hans röd-bruna väljarbas bygger på andra grunder, framför allt det jag analyserat i min artikel om Slovakien⁷ – på antivästliga stämningar mer än pro-ryska.

Efter sexton år vid makten förefaller Viktor Orbán försvagad i en del arbetarregioner som Dunaújváros. Varför håller Fidesz folkliga bas på att erodera?

Arbetsstäder som Dunaújváros⁸ utgör inte kärnan i Orbáns väljarbas. Dunaújváros är en stålindustristad, som etablerades på Sovjettiden under namnet Sztálinváros och som traditionellt haft en vänsterprägel. Övergången till Fidesz är en relativt sen företeelse och utgör en erövring som skett i val, inte om något historiskt fäste. Fidesz trognaste väljare återfinns på landsbygden, i småstäder och byar i öster och söder. Att Orbáns valresultat försämrades i Dunaújváros betyder att de arbetare som låtit sig övertygas av honom har börjat lämna honom.

Det tappet beror på flera faktorer. För det första den ekonomiska nedgången: ihållande inflation, stagnerande reallöner och att överföringarna från EU näst intill frysts – nära 20 miljarder euro är blockerade – vilket konkret tagit sig uttryck i att infrastrukturprojekt fått skjutas upp. För det andra: trötthet på alla skandaler: att presidenten 2023 benådade en person

⁶ Jan Belicek, [Vance in Budapest: Orbán as the Far Right’s Proof of Concept](#), ESSF, 8 april 2026.

⁷ Adam Novak, [Slovakia’s Paradoxical Foreign Policy Stance](#), ESSF, 3 april 2025.

⁸ Dunaújváros är en industristad i centrala Ungern, under Sovjetepoken känd som Sztálinváros (Stalinstaden). Byggs upp från ingenting på 1950-talet kring ett stålkomplex och var traditionellt en av den ungerska vänsterns bastioner.

dömd för pedofili och dokumentären *La Dynastie*⁹, som på tio dagar sågs av tre miljoner på YouTube och där man fick se hur Orbáns klan berikat sig.

Är försämrad levnadsstandard huvudorsaken till att Orbáns parti tappat i stöd? Är Fidesz nationalistiskt-identitära diskurs fortfarande av betydelse i folkopinionen, framför allt mot EU men också mot Ukraina? Kan ökade motsättningar till Ukraina komma att gynna honom?

Bägge faktorer samverkade, men deras relativa betydelse skiftade. Till en början kunde den nationalistiskt-identitära diskursen ersätta bristen på materiella förbättringar under de år då den ekonomiska tillväxten – delvis närd av överföringar för EU – gjorde det möjligt att dölja klyftorna. Strategin med konfrontation med Bryssel fick så småningom motsatt effekt: konsekvenserna av de frysta fonderna blev märkbara i form av uppskjutna projekt och minskade subsidier.

Däremot fortsatte en identitär mekanism att fungera: den ukrainska frågan. Orbáns politik med ”pragmatisk alliansfrihet” har i detalj analyserats av Bálin Demers på ESSF [*Europe Solidaire Sans Frontières*]. Motsättningarna kring pipeline Druzjba¹⁰, som blev till ammunition under valkampanjen, var en del av denna logik. Orbán utnyttjade till och med upptäckten av sprängämnen i närheten av TurkStreams pipeline¹¹ i Serbien den 6 april till att försöka skylla på Ukraina, något som den serbiska underrättelsetjänsten snabbt avfärdade. Men, som Dávid Csillik¹², konstaterade på den progressiva ungerska sajten *Mérce*, har varken Orbán eller Magyar reagerat på det kravpaket som Ungerska LO lade fram före valet – den identitära diskursen får maskera frånvaron av något socialt program.

Viktor Orbán stöds kraftfullt av Donald Trump och JD Vance. Den senare åkte till Ungern för att stödja hans valkampanj. Var det verkligen något som gynnade honom i en tid då extremhögern i Europa förefaller mer och mer besvärad över Washingtons fientliga hållning till EU och, allra senast, över konsekvenserna av kriget mot Iran? Är Orbán, efter Melonis förlust i folkomröstningen i Italien, bara ännu ett offer för detta nya politiska läge?

Beträffande Vances besök: I sin artikel på ESSF¹³ noterar Jan Belicek en del ironiska sidor. Vance höll ett anförande om Kristus och den europeiska civilisationens kristna grunder inför en rätt sekulär ungersk publik. Han talade om arbetarnas rättigheter utan att med ett enda ord nämna de tech-miljardärer som skott sig under Trump. Och han kritiserade byråkraterna i Bryssel för att ”tjäna miljoner” utan att på minsta vis nämna den oligarki Orbán själv skapat. För valresultatet var effekten av besöket näst intill noll: Vance är inte särskilt känd i Ungern och det var ju inte Trump som kom. Men besöket var inte gratis: som betalning för besöket lovade det ungerska oljebolaget MOL¹⁴ att köpa olja av USA för 500 miljoner dollar och

⁹ *La Dynastie* (*A dinasztia* på ungerska) är en grävande dokumentär publicerad på YouTube som skildrar den anhopning av rikedomar som Orbáns klan försett sig med via offentliga kontrakt och EU-fonder. Den innebar en av vändpunkterna för dynamiken i den senaste valkampanjen. [Mer info om dokumentären: [”The Dynasty” – here is Direkt36’s documentary about ...](#)]

¹⁰ Druzjba (”Vänskap” på ryska) är världens längsta oljepipeline som sedan 1960-talet transporterar rysk olja till Central- och Östeuropa. Ungern är strukturellt beroende av den för tillgången på olja.

¹¹ TurkStream är en gasledning under vattnet mellan Ryssland och Turkiet via Svarta havet och genom Ukraina. En incident om upptäckt av sprängämnen nära den del som går genom Serbien rapporterades den 6 april.

¹² Dávid Csillik är journalist och politisk kommentator. *Mérce* (*merce.hu*) är en progressiv ungersk on line-plattform grundad 2016 med vänsteranalyser, reportage och kommentarer.

¹³ Jan Belicek, [Vance in Budapest: Orbán as the Far Right’s Proof of Concept](#), ESSF, 8 april 2026.

¹⁴ MOL (Magyar Olaj-és Gázipari Nyilvánosán Működő Részvénytársaság, Ungerns Olje och Gas AB) är Ungerns främsta olje- och gasgrupp, listad på börsen och med ungerska staten som främsta aktieägare.

Ungerns armé HIMARS-system¹⁵ för 1,2 miljarder dollar, vilket ju direkt strider mot talet om nationell suveränitet.

Är inte Orbán gravt handikappad av sina nära band till Putins Ryssland och de korrupsionshistorier det lett till?

Orbán relation till Ryssland är inte främst ideologisk utan strukturell och ekonomisk, baserad på köp av billig rysk gas och att Rosatom får bygga PAKS-II-reaktorer.¹⁶

För personer som Orbán och Fico är den politiken inget uttryck för pro-rysk hållning i strikt bemärkelse, utan snarast anti-västlig (vilket jag behandlat i min artikel om Slovakien)¹⁷. De väljare som stöder den hållningen vill inte ha mer Ryssland i sin tillvaro – de vill ha mindre av Väst. Och ”mindre av Väst” är för dem lika med ett mindre brutalt ekonomiskt system, större rättigheter för majoriteten, mer lättförståeligt beslutsfattande politiskt och mer av gemenskap. Sådana verkliga krav har Orbán fångat in och förvridit till energimässig underkastelse till Moskva. Och Magyars seger utgör ingen lösning på detta.

Péter Magyar är Orbán huvudmotståndare. Ändå kommer han från samma politiska miljö, som han bröt med 2024. Hur skiljer han sig från sin rival?

Magyar var ingen ledande aktör inom Fidesz, utan var inbäddad i partiets sociala krets genom att vara gift med tidigare justitieministern Judit Varga.¹⁸ En skandal orsakade Magyars brytning i februari 2024: President Katalin Novák¹⁹ hade benådat en dömd person och Varga hade kontraserat beslutet. Då grundade Magyar Tisza [Respekt och Frihet – *Tisztelet és Szabadság*] och ställde upp i Europavalet i juni 2024 då han fick 29,6 procent. Han framställer sig som en teknokrat och motståndare till korrupsionen och lovar att få ut de frysta EU-fonderna.

Som András Borbély skriver på *Mérce* har Magyar inte något alternativt samhällligt program. De båda stora partierna har i årets val inte skilt sig åt genom två olika samhällliga program, utan beträffande intressena hos två konkurrerande maktstrukturer. Beträffande Ukraina har Tisza i Europaparlamentet stött Orbán hållning och röstat mot att skicka vapen eller trupper.

Den verkliga frågan var inte huruvida Orbán skulle motsätta sig valresultatet – det gjorde han ju inte – utan huruvida Tizas supermajoritet (138 ledamöter av 199, dvs de två tredjedelar som krävs för att ändra konstitutionen) kommer att räcka för att upplösa det institutionella nätverk som etablerats under sexton år: utnämningar till författningsdomstolen, riksåklagarämbetet, riksrevisionen, och vars mandat kommer att gälla ett bra tag än. Kanske kommer Tisza att föredra att utnyttja den postkommunistiska maffiastaten i stället för att gå Bryssel till mötes och reformera den.

Orbán kritiserar Bryssel oupphörligt samtidigt som han utnyttjar EU:s fonder. De senaste sexton åren har Ungern fått tiotals miljarder euro av EU, dvs 4-5 procent av landets BNP, och enligt beräkningar av Forskningscentret om korrupsion i Budapest

¹⁵ HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System) tillverkas av Lockheed Martin, allmänt använda av Ukraina i det pågående kriget.

¹⁶ PAKS-II är ett utbyggnadsprojekt av kärnkraftverket Paks i Ungern. Det finansieras genom ett ryskt lån på tio miljarder euro och byggs av Rosatom, Rysslands statliga bolag på kärnkraftens område. Avtalet ingicks 2014 och står i centrum för Ungerns strukturella energimässiga beroende av Moskva.

¹⁷ Adam Novák, [Slovakia's Paradoxical Foreign Policy Stance](#), ESSF, 3 april 2025.

¹⁸ Judit Varga (f 1982), ungersk jurist och politiker, medlem av Fidesz. Justitieminister 2018-2024. Hon avgick på grund av skandalen kring att landets president benådat en person dömd för pedofili och som hon kontraserat i egenskap av minister.

¹⁹ Katalin Novák (f 1977), f d statssekreterare för familjefrågor (2020-2021), därefter president i Ungern (2022-2024). Avgick i februari 2024 efter att ha benådat en person dömd för pedofili.

har 3,2-5,5 miljarder euro gått till en snäv krets av aktörer med kopplingar till regimen. Hur har Europa fungerat som verktyg för regimen? Fungerar anti-EU diskursen fortfarande gentemot väljarna när korruptionen blivit så utbredd?

Så här fungerar det: EU-fonder anländer till Budapest; regeringen utser mottagarna, bolag med kopplingar till Orbáns nätverk sopar hem kontrakten. Regeringen kan både attackera EU retoriskt och vara beroende av det strukturellt – för väljarbasen på landsbygden märker inte av fördelningsmekanismen och för att de medier Fidesz kontrollerar ser till att inga skandaler avslöjas. Dokumentären *La Dynastie*, som sågs av tre miljoner på tio dagar, var ett tecken på att den brandväggen håller på att krackelera.

Under besöket i Budapest före valet kritiserade Vance byråkraterna i Bryssel för att tjäna miljoner, utan att med ett ord nämna de tech-miljardärer som skott sig under Trump – exakt samma retoriska knep som Orbán använder för att peka ut Bryssel som en yttre fiende och dölja den inhemska oligarkin. Den frysning av fonder som skett sedan 2022 – nära 20 miljarder euro blockerade enligt Chatham House²⁰ – fick till sist strategin med konfrontation att bli kostsam i konkreta termer. Tizas seger borde göra det möjligt att frisläppa dem och för Bryssel är det ett viktigt argument i samarbetet med den nya regeringen.

Klyftan mellan generationerna verkar vara en avgörande aspekt av tillbakagången för Orbán. Vilka är orsakerna till att ungdomar, speciellt i städerna, alltmer vänder ryggen till hans auktoritära ultrakonservativa styre?

Enligt opinionsmätningar analyserade av Euronews²¹ var åldern en avgörande faktor i väljarnas beteende: bara 10-12 procent av de unga väljarna stödde Fidesz jämfört med cirka 60 procent för Tisza. Det finns flera orsaker till den klyftan: För det första, utvandringen: hundratusentals unga kvalificerade ungrare har lämnat landet på grund av högre löner i Västeuropa. För det andra, hur den högre utbildningen hanterats: att Central European University (CEU)²² tvingades lämna Budapest på grund av den nya lagstiftningen och flytta till Wien är symboliskt. För det tredje, kulturella frågor: anti-HBTQ lagstiftning och statligt pådriven konservatism strider mot normerna hos en generation som fostrats i en öppen europeisk anda.

Vance höll sitt tal om Kristus och den europeiska civilisationens kristna grunder inför en relativt sekulär ungersk publik. Kopplingen mellan amerikansk kristen nationalism och ungerska ungdomar kunde helt enkelt inte fungera – och gjorde det heller inte.

Ungdomens röster på Tisza är mer en röst mot Orbán än för något alternativt samhällligt projekt. De otillfredsställda sociala krav som fungerat som bränsle för Orbán i sexton år försvinner inte med honom.

Vänstern är helt frånvarande i det nya parlamentet. Vad har hänt?

Den ungerska vänsterns kollaps har inte bara med valkampanjen att göra: den beror strukturellt på hur övergången till postkommunism gick till och de strategiska beslut som fattats de båda senaste decennierna.

²⁰ Chatham House (*The Royal Institute of International Affairs*) är ett internationellt forskningscenter baserat i London.

²¹ Euronews ett tv nätverk som sänder dygnet runt, baserat i Lyon. Sänder på en rad olika språk.

²² Central European University (CEU) är en högre läroanstalt grundad i Budapest 1991 av George Soros. Den s k Lex CEU-lag som Orbáns regering antog 2017 införde avsiktligt omöjliga administrativa krav som fick universitetet att 2019 flytta verksamheten till Wien, se [Budapest Pride showed the only effective strategy for confronting restrictions on freedom](#), ESSF.

Ungerska socialistpartiet (MSZP)²³ styrde Ungern under 1990-talet och början av 2000-talet. Men dess öde beseglades av den inriktning man hade i regeringsställning. MSZP utvecklades så småningom till ett protestparti med ”driv bort Orbán från makten och hindra honom från att återkomma” som enda program. En europeisk socialism ersattes med vad som skulle kunna kallas USA-vänlighet till lågpris och övertygelsen att det Bryssel stod för automatiskt var partiets enda rättesnöre.

Genom detta övergav MSZP sin arbetarbas. 1990 röstade en tredjedel av väljarna på det. Det stödet baserades på en organisk relation med fackföreningar och industrisamhällen. När partiet konverterade till nyliberalism – de ungerska socialisterna var ofta mer ivriga anhängare av marknaden än sina konservativa motståndare – försvann den kopplingen. Medan Fidesz kammade åt sig arbetarnas frustration genom ekonomisk nationalism och gentjänster hade MSZP inget att erbjuda.

Tillbakagången beror inte bara på felaktiga beslut utan har att göra med mer allmänna historiska processer. Socialdemokratin som vi känner den kommer inte att vara vad som kan formulera den samlade vreden den närmaste tiden. Som Gábor Sheiring²⁴ skriver i sin artikel på *Mérce* var illiberalismen resultatet av en trefaldig devalvering: arbetarnas materiella trygghet, kulturella ställning och politiska röst försvagades samtidigt – och partierna inom mitten-vänstern hade inget svar att ge.

Oppositionens utrymme har således tagits över av Tisza – ett moderat högerparti som är mot korruptionen – och av Rörelsen Vårt Hemland (*Mi Hazánk*)²⁵, det enda partiet inom extremhögern som fick några platser i parlamentet. Vänstern som programmatisk företeelse finns inte representerad där. Tisza kan inte fylla det tomrummet: det har inte svarat på fackföreningarnas krav och har inget alternativt samhällsprogram.

Vilka blir konsekvenserna av det ungerska valet för europeisk politik?

Tizas seger är på flera sätt ett slag mot den radikala högern i Europa. Ungern har just avsatt den äldsta och starkaste illiberala regimen i Europa. I sexton år visade Orbán att den modellen fungerade men hans nederlag visar också på motsatsen – att avsiktligt riggade system går att förändra när trycket från väljarna blir tillräckligt stort.

För EU innebär Magyars seger på kort sikt att en rad blockeringar upphävs. Till exempel bör nu det lån till Ukraina på 90 miljarder euro som Orbán stoppade kunna röstas igenom.²⁶ Frysta EU-fonder kommer gradvis att frigöras allteftersom den nya regeringen ger prov på trovärdiga institutionella reformer.

När det gäller relationerna till Moskva och frågan om Ukraina kommer förändringen att bli reell men mer partiell. Ungern fortsätter att vara strukturellt beroende av rysk gas och rysk finansiering av PAKS-II – förändringar kommer att ta årtal. Den nya regeringen kommer att fortsätta att kräva att EU:s stöd till Ukraina ska villkoras till att pipelinen Druzjba kan tas i

²³ Ungerns socialistiska parti (MSZP, *Magyar Szocialista Párt*) bildades 1989 ur Ungerns socialistiska arbetarparti (*Magyar Szocialista Munkáspárt*), arvtagaren till det kommunistparti som hade makten under Sovjettiden. Stora delar av 1990-talet och fram till 2010 styrde det Ungern i koalition med liberalerna i Alliansen av fria demokrater (*Szabad Demokraták Szövetsége*, SZDSZ).

²⁴ Gábor Schering är en ungersk statsvetare och nationalekonom, författare till anseddans arbeten om illiberalismens framväxt i Centraleuropa genom urholkningen av klassmässig och social dynamik. Publiceras regelbundet på *Mérce*.

²⁵ Rörelsen Vårt Hemland (*Mi Hazánk Mozgalom*) är ett nationalistiskt parti på yttersta högerkanten. Grundat 2018 av Laszlo Toroczka sedan han uteslutits ur Jobbik som då slagit in på en mer moderat riktning. *Mi Hazánk* står till höger om Fidesz i identitets- och migrationsfrågor.

²⁶ Om Ungerns syn på Ukraina och dess anslutning till EU, se [Across Central Europe, anti-immigration rhetoric targets Ukrainians](#), ESSE.

bruk igen, en inställning där Tisza stödde Orbán i Europaparlamentet. Man kommer inte att ge Ukraina något bilateralt militärt eller civilt bistånd, men vara mindre benägen att använda sitt veto mot kollektiva initiativ från EU:s sida – vilket i sig utgör en betydande förändring.

Tisza är uttalat mot att ge Ukraina något snabbspår in i EU. En hållning som för övrigt delas av flera andra medlemsstater som i princip är för Ukrainas anslutning men i praktiken motsätter sig det. Löftet om ett snabbspår för Ukraina är mer retoriskt än programmatiskt. Och där kommer regeringsskiftet i Budapest inte att förändra den europeiska dynamiken på något avgörande vis.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Bakgrund: Upproret 1956

Peter Fryer, [Ungersk tragedi](#)

Sture Källberg: [Uppror – Budapest 1956](#)